

Vi er en historisk forening, som dækker den gamle Vinderup Kommune.

Vores opgave er at støtte op omkring Arkivet på Vinjes Torv, at bevare det historiske materiale fra området og i det hele taget at formidle de gamle nyheder, som vi møder på vor vej. Der er i dag omkring 180 medlemmer, men vi vil gerne være endnu flere.

HJÆLP OS med at bevare historien om personer, steder og begivenheder. I stedet for at smide billeder, dokumenter og interessante beskrivelser væk, så indlever dem på Arkivet, hvor de gemmes til eftertiden.

Tilmelding til møder i Corona-tiderne

Retningslinjer vedr. møder på Arkivet betyder at vi er nødt til at have tilmelding til alle arrangementer.

Tilmelding kan ske til:

Ditte mobil 61603490 - mail ditte@vinderup-egnshistorie.dk

Kristian Jørgen mobil 61767620 - mail kristian@vinderup-egnshistorie.dk

Hvad er der sket på Arkivet og i Foreningen under "Coronatiden"

Knap havde vi afholdt vores generalforsamling i Vinderup Egnshistoriske Forening, før hele Danmark og resten af verden lukkede ned - mere eller mindre.

Vi havde diskuteret i bestyrelsen, om vi skulle opfordre til ikke at give hånd og ingen kram, men det føltes så upersonligt og forkert hvor kan tre måneder dog ændre på vores omgang med andre mennesker.

Vores forårsarrangementer måtte vi aflyse eller rettere udsætte. Ninna og Helges

foredrag om Vinderup – fra fæstegård til driftig stationsby er blevet flyttet til et formiddagsmøde den 20. oktober.

Alsang med deltagelse af Vinderup Bykor samt udstilling om Agnes Ahm forventer vi afholdt i 2021, og det gælder også udflugten til Sønderjylland.

På generalforsamlingen gjorde vi opmærksom på, at De Kulturhistoriske Museer i Holstebro (DKM) meget gerne ville overdrage driften af Arkivet til Vinderup Egnshistoriske Forening.

Åbningstider på Arkivet
Torsdag 9.30 - 12

Dette havde de allerede gjort opmærksom på i december 2019 – altså har det ikke noget med besparelser pga. manglende indtægter under nedlukningen at gøre.

”Corona’en” spændte i den grad ben for møder, så vi har også prøvet videomøder. Det var ikke nogen stor succes, da det er rigtig svært at få et anerkendende og konstruktivt 1. møde, især når det er så ømtåleligt emne det var vi heldigvis alle enige om efterfølgende.

I maj lykkedes det så langt om længe at få et møde i stand i madpakke huset på Hjerl Hede.

I mellemtiden var det meldt ud til pressen, at samtlige medarbejdere ved Lokalhistorisk Arkiv i Holstebro var opsagt og vores egen arkivleder Bodil Møllers ansættelse stopper pr. 1. nov. Bodil er allerede gået væsentlig ned i tid fra 1. maj efter eget forslag, så derfor indskrænkes Arkivets åbningstid allerede nu til en dag.

Aktuelt ved vi stadig ikke, hvor vi står økonomisk, det afgøres formodentlig på et møde i kultur- og fritidsudvalget den 22. september. Siden kommunesammenlægningen har DKM modtaget et tilskud fra Holstebro Kommune til at dække en del af udgifterne til driften af Arkivet i Vinderup – den største post er selvfølgelig løn til arkivlederen. Tilskuddet fra kommunen er ca. 110.000 – tilfalder det beløb så Arkivet i Vinderup i fremtiden?

Vi er fuldt og helt klar over, at Lokalhistorisk Arkiv i Holstebro er mindst ligeså hårdt ramt som os, og at det vil være en katastrofe at måtte undvære lokalarkiver. Vi mener, at der skal være midler til at ansætte arkivpersonale i et eller andet omfang, om ikke andet så som tovholder for frivillige. Her i Vinderup er vi meget bekymrede for om vi overhovedet kan skaffe frivillige til kommende opgaver.

På Arkivet er der sket store forandringer i foråret! Den udvendige forandring er til at få øje på, med nyt tag og renovering af gavlen. Vi er så lykkelige over, at den gamle frise er kommet op - eller rettere sagt: en ny afstøbning af den gamle. Flot arbejde af vores lokale murer Chresten Ransborg!!!

Indvendig er der ryddet op på loftet af Kristian Jørgen Larsen, Bodil og Søren Møller, og det er der kommet en meget flot udstilling ud af. Den bliver officielt åbnet ved et formiddagsmøde den 8. september.

Endelig tog vi en hurtig beslutning om at få lagt nyt gulv i stueetagen, og der var ikke langt fra beslutning til handling - lige godt en uge. Vinderup Egnshistoriske Forening modtog en gave på 50.000 til vores jubilæum i efteråret fra Aksel Nørgaard, og det er disse penge, der er brugt til det nye gulv.

Det er blevet så flot!

Fortsættes side 6.

KRIGSBYTT - ELLER HVAD?

Forleden var jeg et ærinde på loftet i vores Arkiv, hvor arkivleder Bodil og husbond Søren samt andre gode kræfter har skabt en fin udstilling, som vi officielt skal indvie her i det kommende efterår. Jeg kiggede på flere af de udstillede genstande bag glasmontrerne, og min opmærksomhed rettedes mod en kasse gammelt jern samt en aluminiumsgryde stående foran kassen.

Jeg kunne selvfølgelig ikke styre min nysgerrighed og tænkte i et kort øjeblik som en anden Piet Van Deur: HVAD ER DETTE?

Det lykkedes mig at få afhaspet og fjernet glasruden og komme ind til herlighederne, som blev fotograferet. Tillige var der en seddel med lidt informationer.

Bodil fortalte senere, at sedlen med nogle informationer var lavet af Kurt Guldbæk efter fundet af vragedelene i 1993. Man havde endvidere haft hjælp af brødrene Børge og Vagn Sørensen, Haderup, der i 1970-erne var kendte over hele landet som opfinderbrødrene. De kunne naturligvis også anvende metaldetektorer.

Jeg læste oplysningerne og gav mig herefter til at undersøge sagen nærmere. Dertil har jeg fået oplysninger fra forskellig litteratur om AIRWAR OVER DENMARK, for det drejede sig naturligvis om flydele. Historien bag det hele var:

Den 9. september 1942 lettede et Avro Lancaster bombefly, kendetegn R 5628, tilhørende eskadrille 207 fra RAF flyvepladsen Bottesford i Leicestershire i Midtengland. Ombord var piloten, Sgt. Einarson, samt besætning, i alt 7 mand, og med følgende opgave:

Der var mange udgaver af Dorniers natjager. Denne er af typen Do 217 E-2.

Flyet skulle over Nordsøen og tværs over Jylland for at udlægge miner forskellige steder i Kattegat. Operationen lykkedes, flyet vendte om og satte kursen hjem mod England.

Et bevaret Lancasterbombefly i luften.

I Vestjylland gik det imidlertid galt. Da flyet havde passeret området nord for Lemvig med kurs ud over Nordsøen, var det blevet opdaget af et fjendtligt tysk fly af typen Dornier 217 J serienr. 1286. Dornieren var en såkaldt natjager, der havde til opgave at afpatruljere den vestjyske kyststrækning fra syd til nord. Flyet var **havde base** på Fliegerhorst Grove (Karup). Piloten om bord på det tyske fly var Unteroffizier Fritz Hobusch samt 2. piloten Walter Günter og en 3. mand, ukendt navn. Det tyske fly åbnede straks ild mod Lancasteren, der ligeledes besvarede ilden, men alligevel blev så beskadiget, at flyet kl. 0409 styrtede i havet 10 km. sydvest for Thyborøn. Hele besætningen omkom.

Den tyske natjager blev ligeledes beskadiget, og piloten valgte hurtigst muligt at returnere til Fliegerhorst Grove. Så langt kom maskinen imidlertid ikke. Over Venø bugt begyndte motorerne at sætte ud, og så snart man var over land, valgte besætningen at forlade flyet med faldskærm. Kl. var da 0421. Telegrafisten Walter Günter sprang først og landede på taget af ejendommen Store Kærhus, Landting mark. Husets tag blev noget beskadiget, og Günter blev lette-

re såret. Piloten Fritz Hobusch sprang næst efter og landede ved Bjørnkjærgård i Ål. Det 3. unavngivne medlem af flyets mandskab slap uskadt fra faldskærmsspringet.

Flyet fortsatte førerløst i en bue ind over Bjert, Skovlund, Hasselholt og videre mod vest, hvor den ramte jorden syd for Landting Hovedgård.

Et af besætningsmedlemmerne henvendte sig hos landmand Christian Skov. Denne tilkaldte straks landbetjenten i Vinderup, Karlev, der kom til stede i bil og tog den skadede flyver med til lægebehandling hos dr. Helms i Vinderup. Denne ville have manden bragt til sygehuset i Holstebro, men flyveren ønskede blot at blive kørt tilbage til nedstyrtningsstedet, hvor han i en tysk militærambulance blev bragt til Grove.

Kort efter blev dr. Helms ringet op af landmand Christian Mortensen, der bad ham om at komme og behandle en tysk flyver, der var landet i nærheden og havde beskadiget et ben. Dr. Helms kom til stede og behandlede manden, der ligeledes blev bragt til nedstyrtningsstedet.

Den 3. flyver landede nær ved Johannes Nielsens ejendom i Hasselholt. Han var som tidligere nævnt uskadt og blev i hestevogn kørt til politistationen i Vinderup af Johannes

Den omtalte kasse med nogle af resterne fra den nedstyrtede flyvemaskine.

Nielsens søn Villads.

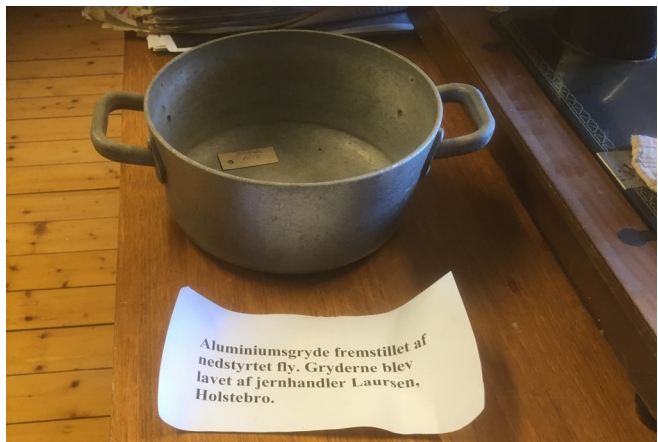
Tyskerne havde straks fået etableret en afspærring af den nedstyrtede flyvemaskine, der i øvrigt var brudt i brand. Ubrugt ammunition skød og knaldede fra nedstyrt-

stedet dagen igennem, og i Vinderup opstod rygter, at englænderne var gået i land ved Landting og var i kamp med tyske soldater. Dette blev dog afkræftet i løbet af dagen.

Få dage efter blev vragsdelene transporteret til Vinderup og læsset på en jernbanevogn. Her kunne man bese resterne af maskinen, og tyskerne havde forsynet den med engelske kendingsmærker.

Besætningen på det engelske fly omkom som tidligere nævnt. Tre af dem drev i land den 12. september, to ved henholdsvis Bovbjerg og Vrist og en nær Thorsminde. De blev alle begravet på Lemvig kirkegård, og begravelsen forestået af den lokale sognepræst samt den tyske værnemagt, der stillede an med æreskommando mv.!! De sidste ombord på flyet blev aldrig fundet.

Som tidligere nævnt blev stedet, hvor maskinen faldt, afsøgt med metaldetektorer. De rester, der fandtes af flyvemaskinen, er udstillet her, og det er hovedsagelig dele af flyets to motorer – 14 cylindrede BMW stjernemotorer. Hændelsen blev endvidere omtalt i Vinderup Avis i oktober 1993.

Således endte historien om denne tragiske hændelse, som desværre kun var et blandt rigtig mange fly, der styrtede efter at have været i kamp med hinanden.

I begyndelsen af artiklen omtalte jeg en aluminiumsgryde, der var udstillet sammen med flydelene.

Gryden blev fremstillet af materiale fra nedstyrtede fly, og arbejdet udført af jernhandler Laursen, Holstebro. – I sagens natur ikke materiale fra "vores" nedstyrtede fly.

Flemming Bjerregaard Johansen

Spændende foredrag i vente til efteråret

Henning Ringgaard Lauridsen er født i 1951 i Borbjerg – altså i vores nærområde. Han voksede op hos forældre og sammen med søskende på en mindre gård. Hans mor var født i Vester Egebjerg og han har flere familiemæssige relationer her i Vinderup, hvor en morbror og tante er boende, samt en fætter, der ligeledes er bosat i Vinderup.

I Vinderup Egnshistoriske Forening håber og tror vi, at et foredrag med ham ville kunne trække mange af huse. Vi har

derfor valgt at flytte foredraget til Kirke- og kulturhuset. Det vil blive afholdt tirsdag den 6. oktober om aftenen fra kl. 19-21. Vil også senere blive annonceret i Vinderup Nyt. Der vil blive serveret kaffe/the med brød. Der må påregnes en entre for foredrag og kaffen på 50 kr.

Det har i øvrigt ikke været helt let at få fat i Henning Ringgaard Lauridsen. Han er en meget efterspurgt foredragsholder.

Flemming Bjerregaard Johansen

Ved jorden at blive En vestjysk slægts-og danmarkshistorie 1661-1984 *Henning Ringgaard Lauridsen*

Henning Ringgaard Lauridsen er nok bedst kendt som museumschef på Viborg Museum 1993-2014 og før det som leder af arkivet sammesteds. Bogen *Folk i bevægelse* (1986), baseret på hans speciale fra Aarhus Universitet, behandlede de folkelige bevægelser i Nordvestjylland ud fra et mikrohistorisk perspektiv og bidrog med ny viden om ikke mindst bevægelsernes socioøkonomiske baggrund; blandt andet fik han punkteret den udbredte myte om, at Indre Mission primært fandt tilslutning i de fattigste samfundslag, mens gårdmændene overvejende var grundtvigianere.

Det er altså på ingen måde nyt for ham at beskæftige sig med den jævne vestjyske befolknings historie. Tværtimod har det været en rød tråd i hele hans historikerliv, og med denne hans nyeste bog må ringen således siges at være sluttet. Her vender han nemlig (efter eget udsagn) tilbage til den vestjyske muld, som han selv er formet af, og forsøger at "skildre mine for-

Henning Ringgaard Lauridsen

VED JORDEN AT BLIVE

En vestjysk slægts- og danmarkshistorie
1661-1984

mødres og forfædres liv i et bredere perspektiv" og forene slægtsfortællingen med fortællingen om forandringerne, der skete i de vestjyske sogne såvel som i det øvrige Danmark igennem de otte generationer af hans egen familie, som bogen følger.

Og lad det være sagt med det samme: Det lykkes faktisk rigtig godt, når Ringgaard Lauridsen beskriver sin slægt gennem otte generationer og hele vejen igennem skaber en fin vekselvirkning mellem den lille personlige fortælling og den store regionale, nationale og endda international ditto. Fra 4xtipoldefaderen, der blev født lige efter svenskekrigene og som fæstebonde hverken valgte sit erhverv, sin gård eller for den sags skyld sin kone selv. Over de næste slægtleds gradvise frigørelse med landboreformer og (minimal) skolegang, men samtidig kamp mod effekterne af den økonomiske krise efter Englandskrige og statsbankerot. Videre over 1800-tallets folkelige opvågnen med både religiøse og politiske vækkelser, sideløbende med en industrialisering og en teknologisk udvikling, som i den grad satte sit præg på både det fysiske og det mentale landskab – også i Vestjylland. Videre endnu over 1900-tallets første halvdel, hvor bedsteforældrenes og forældrenes generationer igennem to verdenskrige og flere omvæltninger i landbruget alligevel ”bliver ved jorden” og forsøger at tilpasse sig de nye tider efter bedste evne. Og endelig helt frem til forfatteren selv, der som den første i en lang, ubrudt række af bønder bryder mønstret, tager en videregående uddannelse og dermed realiserer nogle af de drømme, som det mere end

antydes, at tidligere slægtled måske også havde - betingelserne for at leve dem ud var bare ikke til stede endnu.

Og vi kommer hele vejen igennem ganske tæt på menneskene bag kilderne. I de første kapitler må beretninger om livet på heden naturligvis have mere karakter af historisk fiktion og gætværk, fordi vi ikke har førstehåndskilder til hovedpersonernes egne tanker og forestillingsverden.

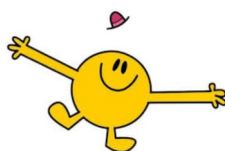
Men efterhånden som vi kommer tættere og tættere på nutiden, suppleres de skriftlige levn mere og mere af beretninger fra familiens nulevende medlemmer og fra de afdøde medlemmer, som forfatteren selv har kendt. I de sidste 3-4 kapitler bevæger vi os over i decideret selvbiografi, og det er selvfølgelig også her, vi har mulighed for at komme tættest på og høre om både kærestesorger, engelske fåreklippere og sociale problemer i halvfjerdsernes hastigt voksende studieby Aarhus.

Det er en spændende fortælling om en familie af helt almindelige mennesker. Og det bliver kun bedre, når man ved, at det samtidig er forfatterens egen personlige historie, han deler med os. Bogen kan anbefales til alle, som selv kan tælle almuefolk blandt deres aner. Og hvem af os kan ikke det.

Kilde: Uddrag af Historie-online.dk den 10. december 2019.

Fortsat fra side 2.

Vi glæder os til at komme i gang igen og se alle I trofaste mennesker, men det bliver som mange andre steder med restriktioner, afstandskrav og begrænset deltagerantal! Kram får I nok ikke, så derfor får I en her:

Laila

Vinderup Egnshistoriske Forening

Formand

Laila Nørgaard, Sahl. Mail: formand@vinderup-egnshistorie.dk Tlf. 30 53 88 17

Næstformand

Flemming B. Johansen Mail: flemming@vinderup-egnshistorie.dk Tlf. 22 83 25 57

Kasserer

Gert L. Thorsen, Vinderup. Mail: kasserer@vinderup-egnshistorie.dk Tlf. 61 18 23 01

Sekretær

Mette Elmholdt, Ryde Mail: mette@vinderup-egnshistorie.dk Tlf. 30 31 42 28

Ditte H. Hansen, Vinderup. Mail: ditte@vinderup-egnshistorie.dk Tlf. 61 60 34 90

Kristian J. Larsen, Vinderup. Mail: kristian@vinderup-egnshistorie.dk Tlf. 61 76 76 20

Årbogsudvalg

Formand: Kurt Guldbæk, Hasselholtvej. Tlf. 51 28 85 54

Sekretær: Erna Jensen, Vinderup. Tlf. 28 20 75 60

Henrik Sigaard, Sahl. Tlf. 51 29 64 53

Flemming Bjerregaard Johansen, Vinderup. Tlf. 22 83 25 57

Jens Johannesen, Holstebro. Tlf. 23 67 88 99

Harry Klith, Ejsing. Tlf. 61 70 62 48

Redaktionsudvalg for Arkiv Nyt

Kurt Guldbæk, Hasselholt. kurt@vinderup-egnshistorie.dk Tlf. 51 28 85 54
eller 97 44 36 01

Arkivet. www.arkivet-vinderup.dk

Vinjes Torv 1, 7830 Vinderup. Mail: mail@arkivet-vinderup.dk Tlf. 97 44 29 98

Leder af Arkivet: Bodil Møller, Sevel, Vinderup. Tlf. 50 90 24 94

Foreningens hjemmeside har fået en "ansigtsløftning" i Coronatiden

Den er blevet mere brugervenlig for tablets (iPhone, iPad m.m.) og nemmere for os ikke så IT-kyndige at lægge opslag ind på hjemmesiden.

Du kan også selv skrive i kommentarfeltet - ros, ris eller spørgsmål!

Tag et kig på den: www.vinderup-egnshistorie.dk

Møder, arrangementer, ture m.m.

Hvor intet andet er nævnt, er mødestedet Arkivet, Vinjes Torv 1, 7830 Vinderup.

Se også på hjemmesiden www.vinderup-egnshistorie.dk under "Møder".

Ret til ændringer forbeholdes.

Der kan i fremtiden forekomme møder, hvor kun medlemmer har gratis adgang.

8. September 2020 kl. 9.30-11.30	Formiddagsmøde med visning af ny udstilling ved Bodil Møller Bemærk tidspunktet. Omvisning på loftet sker i to hold. Kaffe m/rundstykke: 20 kr. Tilmelding til Ditte eller Kristian Jørgen.
12. September 2020	UDFLUGTEN ER UDSAT TIL 2021
6. Oktober 2020 kl. 19 - 21	Henning Ringgaard Lauridsen, foredrag med udgangspunkt i bogen: Ved jorden at blive (se omtalen side 5).
20. Oktober 2020 kl. 10 - 11.30	Fortælleformiddag ved Ninna og Helge Weis Fra avlsgård til driftig stationsby. Kaffe m/rundstykke: 20 kr. Tilmelding til Ditte eller Kristian Jørgen.
14. November 2020 kl. 10 - 11.30	Reception Årbog for VINDERUP-EGNEN 2020 Se mere på hjemmeside og Vinderup Nyt. Tilmelding til Ditte eller Kristian Jørgen.
2. December 2020 kl. 19 - 21	Julemøde ved Gert Ladegaard Thorsen Se mere angående indhold, forplejning og pris på hjemmeside og i Vinderup Nyt. Tilmelding til Ditte eller Kristian Jørgen.
2. Februar 2021 kl. 18.00	Holstebro Museum. Rundvisning kl. 18.00 på Det eventyrlige Loft ved Museumsdirektør Ingeborg Svennevig. KØR-SELV-TUR. BEMÆRK: Afgang fra Brugsens p-plads kl. 17.00 eller mødetid på museet kl. 17.40. Entré 80 kr. betales ved ankomst. Gratis adgang for medlemmer af Holstebro Museumsforening. Kaffe/te/kage betales i caféen á 68 kr. Af hensyn til museet/caféen vil vi gerne have tilmelding senest d. 26. januar 2021 til Ditte eller Kristian Jørgen. MAX 30 personer.
4. Marts 2021 kl. 19 - 21	Generalforsamling. Dagsorden kommer i næste Arkiv Nyt.
Tilmelding til Ditte: 61 60 34 90 eller Kristian Jørgen: 61 76 76 20.	